

Előfizetési ár:

Egész évre	— — —	4 K.
Fél évre	— — —	2 K.
Negyed évre	— — —	1 K.
Egyes szám	— —	20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélzetres egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknél az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ

m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A magyar erdőgazdaság történetéről. (—y—y.)

A borz. (Gy. K.)

Gazdasági tanácsadó: Öszibarackfák nyári gondozása. (bl.) — Fajbaromfiak kiosztása. — Uborkás és káposztás hordók tisztítása.

Külföldiek: Nyugdíjbiztosítás. — A fagyalt eredete. — A tyükszem. — Rózsalevelek felhasználása. — A házigomba irtása. — A folyóvizek hőfokáról. — Időjelzés.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Szerkesztői üzenetek.

Tárca. Klára. (M. Hrabovszky Julia.)

A magyar erdőgazdaság történetéről.

Lapunk utóbbi számaiban Kaán Károlynak «Deerett József élete és erdőgazdasági tevékenysége» cím alatt megjelent közleményei teljes figyelmünket lekötő igen érdekes tartalmukkal arra indítanak, hogy — azok kedvéért, a kik érdeklődéssel fogadják, ha mai virágzó erdőgazdaságunknak századokra visszamenő multjával lapunk az említett közlemény után még egy keveset foglalkozik — az Országos Erdészeti Egyesületnek áldozatkészségéből még az 1896. évben megjelent egyik olyan nagy értékű műről tegyek itt említést, a mely mint régi okiratok gyűjteménye nemcsak történetírói segédforrásként van hivatva beláthatatlan időközön át hasznos szolgálatot teljesíteni, de hazai erdőgazdaságunk történetébe alapos betekintést nyújtva, csaknem a részletekbe menő hűséggel állítja elének annak képét.

Országos Erdészeti Egyesületünk ugyanis az 1896. évi ezredévi ünneplésből szintén kiveendő emlékhagyó részét: elhatározta, hogy megírta a magyar erdőgazdaság történetét.

Előbb azonban egybe kellett gyűjtetnie mindazon kiadott vagy kiadatlan okiratokat, a melyek a magyar erdőgazdaság fejlődését a honfoglalástól kezdve az 1867. évig feltüntetik. Ezt a munkát Tagányi Károly hírneves történettudós és a m. kir. országos levéltár fáradhatatlan munkásságú tisztviselője szerkesztette s a címe «Magyar Erdészeti Oklevéltár».

A három vaskos kötetre terjedő óriási anyag felöleli

mindazokat az okmányokat, a melyek — mint a hazai erdőgazdaságra vonatkozók — az ország minden részéből, az állami-, törvényhatósági és magán-levéltárakból és a bécsi cs. és kir. közös pénzügyminiszteri levéltárból fáradságos kutatás után egybegyűjthetők valának.

Az I. kötet, melyben az okiratok legnagyobb része kivonatolva van bemutatva, egész 1743-ig, a volt temesi bánóság erdőmesteri hivatala felállításának idejéig, a régi extenzív erdőgazdálkodás korát jellemző 373 okirattal, a második kötet 307 okirattal 1807-ig, a selmeczbányai erdőakadémia felállításáig, s a 92 okirattal tartalmazó harmadik kötet az 1867-ik évig, a mai Orsz. Erdészeti Egyesület megalakulásáig terjedő időszakok szerint csoportosítja az egész anyagot. Minden egyes kötet el van látva az okiratok tartalom-, illetve címjegyzékével s a III. kötethez fűzött tárgy- és névmutató az egész mű használatának ugyancsak nélkülözhetetlen segédeszköze.

Hogy pedig ez a nagy tudással és nagyon rövid idő alatt megszerkesztett munka hazánk ma már megint kincses erdeinek jövő történetírója kezében mily nagybecsű forrásul fog szolgálni: legjobban mutatja az a 47 lapra nyomtatott s az egész munkát megismertető szép bevezetés, mely az első kötet elején «A magyar erdőgazdaság fejlődése» címen hazai erdőgazdaságunknak úgyszólván összes megfigyelhető életmozzanatait vázolja és az erdészember őszinte dicséretére méltó szakavatottsággal vezet erdészetünk mindazon fázisán keresztül, a melyek az *ősállapottól* a teljes kifejléttségnek ma már általánosan elismert fokáig egy ezredévet töltenek ki.

Azt hiszem, nem véték, sem a kiadó, sem a szerkesztő joga ellen, ha lapunk olvasóinak e «történeti bevezetés» rövid tartalmát az alábbiakban hozzájuthatóvá teszem.

*

Az erdőgazdálkodásnak is formát adó birtokviszonyok elseje gyanánt «A primitív erdőközösséget» ismerjük meg a bevezetés első fejezetéből, a mely közösség áldatlan uralma alatt hazánk erdősegeinek nagy része kerül pusztulásra. Ennek tudatára jutva, számos község az *osztatlan* birtoklásról az *ideiglenes felosztásra* tért át s az erdőt annyi *egyenlő részre, nyilasra, erdő-*

nyílvra osztották, a hány egyenjogú tagja volt a községnek.

Az egyenlőség a későbbi nemesi és telki osztályok szerint osztályokra különült s a rangkisebbek kisebb részben részesedtek. Ez osztásmód utolsó formája az volt, a mikor többé már nem erdőt, hanem — szintén nyilas osztással — fát részelték.

A közbirtokossági erdőkben e birtoklási formák egyike-másika még maig is fennáll.

Mint az erdők legnagyobb birtokosának: a királynak erdőgazdálkodása (2. fej.) válik ki leghamarább a közös erdőbirtoklásból. A megyékbe osztott rengeteg birtok erdeit is a megyeispánok kormányozták s a jövedelem egyharmadát ők kapták. Az erdők közvetlen gazdálkodása a királyi erdőővőkre volt bízva, a kiknek a tíznagy (decurio) s ezeknek ismét a száznagy (centurio) volt közvetlen előjárójuk. Katonai szervezetükre enged következtetni az, hogy nemcsak az erdőkezelés és a még fontosabb vadászat és halászat ügyei képezték feladatukat, hanem különösen az ország szélein határőri szolgálatot is teljesítettek.

Az egyházaknak, főuraknak s később a tatárjárás után betelepített idegeneknek tett adományozások a király rengeteg erdőbirtokának rohamos elfogyását okozták, a mi az Árpádkori erdőővő szervezet megszűntetését is maga után vonta. Az érdemeket jutalmazó adományozást a főnemesség zsarolása követte, úgy, hogy 1514-ben a már nagyon megfogyott koronajavak el nem idegeníthetését törvénnyel kellett biztosítani.

Ez időtájt azonban az erdőgazdálkodásnak már többféle formája érvényesül s az épület- és tűzifa termelése,

a makkoltatás, cserzőanyag termelése, sőt már az erdők fenntartására vetett figyelem azt bizonyítja, hogy az erdészeti kultúra szórványos jelentkezése a középkorba nyulik vissza (3. fej.).

Az erdők rendszeres és céltudatos gazdálkodása mindazáltal csak azután kezd nagyobb jelentőségűvé válni, a midőn a bányászat által is érdekelt koronajavakon a túlságos használat káros következményeitől tartva, az erdő kezelése ahhoz értő erdőtisztai személyzet gondjai alá kerül. Az udvari kamara úgynevezett erdőrendtartásba foglalt utasításokkal rendelkezik a vágások tervezése, kihasználása és a kihasznált területek felújítása felől (4. fej.).

Az erdők fenntartásának ez az igyekezete lassan-lassan átszivárog a köztudatba is és egyes községek, különösen azonban városok és egynémely főnemes szintén belátták az erdők kimelésének szükségét. Sajnos, hogy a háborus idők nagyterjedelmű erdőpusztításaikkal jóformán minden kulturtörékvésnek útját állották.

A modern erdészeti kultúra keletkezését (5., 6. fej.) csak a délmagyarországi katonai kormányzatnak az erdőgazdaságba is történt beavatkozása idejétől lehet számitani.

A birtokosokban, kulturában leszegényedett Dél-Magyarország erdeit előbb katonahivatalnokok, majd a temesi bánügyi erdőhivatal felállítását után szakemberek kezelik s ezek javaslatain indulva, a hadsereg érdekeire való figyelemmel előbb utasítások adatnak az erdőültetések terjesztésére; míg nem a magyar udvari kancelláriának a bécsi udv. főhadit tanácsossal történt megállapodása után az erdőpusztítások meggátlása végett

TÁRCZA.

Klára.

Irta: M. Hrabovszky Julia.

I.

— És most ülj le és beszélj! — mondta Anna, miután szép huga útiköpenyét és kalapját letette az ágyra. — Mit jelent váratlan ideutazásod?

Klára nagyon sápadtan, fáradt tekintettel inkább leroskadtt, mint leült az ó-divatú karosszékre és sötétben felelte:

— Végleg otthagytam Szalkayékat; új állás után kell nézmem.

— De hát mi történt? — kérdezte Anna egészen belesápadva e nem várt hír hallatára. — Meg voltál elégedve nagyon... az asszony és az urak is kedveltek...

— Nagyon is, — felelte Klára sajtyszerű hangsúlylyal.

— Szalkay Imre merészelt volna?... — kérdezte Anna hirtelen.

Klára csak a szemével intett igent.

— Oh tudtam, féltém ettől! — kiáltott fel Anna felindultan. — Szenvedélyes, szilaj embernek ecsetelték előttem Szalkayt, a felesége pedig beteges, igénytelen... Szalkay Imre beléd szeretett, üldözött a szerelmével...

— Üldözött a szerelmével, — ismételte Klára automatikusan, holdkóros tekintettel nézve maga elé.

— Értem, ... nem maradhattál abban a házban, miután Szalkayt visszautasítottad.

Klára lehajtotta a fejét és nem felelt.

— Szegény, szegény Kláram! — folytató Anna melegen. — Négy éve bolyongsz már idegenek között és mindig, mindig a férfiak ütnek ki jó állásodból! Nagyon is szép, nagyon is finom vagy te társalkodónőnek, házvezetónőnek... És nagyon is büszke, erényes! Isten verje meg azt a rossz urat, a ki ilyen helyzetbe hozott, — fakadt ki keserűen. — Isten verje meg Szalkay Imrét is, a miért így visszaélt a helyzettel.

— Ne átkozd őt, ... én is hibás vagyok...

— Miben?

— El fogok neked mondani mindent, a teljes valóságot, minden szépités nélkül. Talán el fogsz itélni, talán megvetsz, talán el sem fogod hinni, a mit hallani fogsz. Hiszen én magam is alig tudom elhinni... Sokszor azt hiszem, csak álom, ... gonosz álom űzi velem játékát. Én tettem volna ezt? Az én szívemben fért meg annyi ellentétes, szokatlan érzés; annyi édesen fájó, gyönyörteljes szenvedés?

— Klára! — kiáltott fel Anna ijedten. — Te szeretsz!

— Szerettem, — felelte Klára sötétben.

a helytartótanács az összes törvényhatóságokat javaslat-tételre szólítván fel: az erdők ügye országos köz-ügygyé lett.

1769 decz. 22-én adta ki Mária Terézia Magyarország első erdőrendtartását, a mely 1770-ben az összes törvényhatóságoknak megküldetvén, áldásos következményeivel erdőgazdaságunk fejlődésének korszakos eseményét képezi. Ezt az erdőrendtartást hozza be 1781-ben II. József császár Erdélyben is. Erre az időre esik a birtokkataszter tervezésével a közös erdők használatának szabályozása is és a vármegyék jórészt hasznos tervei alapján utóbb az 1791. évi magyar országgyűlés által kiküldött bizottság programjának egyik legfontosabb kérdését képezte. Így készült el azután az első igazi erdőtörvény, az 1791. évi LVII. t.-cz., melyben az erdők megóvása először részesül az államhatalom kötelező védelmében. Ez alapon jött létre ugyanakkor Erdélyben az 1791. évi XXX. t.-cz.; majd pedig a magyar 1807. évi XXI. és az erdélyi 1812. évi XXXIV. t.-cz. s ez időkre esik a közalapítványi és egyházi erdőbirtokok gazdasági szabályozása is.

Úgy ezekkel az országos érdekű rendelkezésekkel, valamint az erdők felügyeletének adminisztratív alapra fektetésével s illetve a főerdőfelügyelőségek föllállításával hazai erdészettünk az ország legnagyobb részében szervezetileg már egységessé s a továbbfejlődésre teljesen életképessé válik.

A gazdálkodási rend javulásának legnagyobb támasza azonban a szakemberek buzgó és törhetetlen működése volt. Nekik köszönhetjük erdészeti szakoktatásunk szervezését; a mely előbb magánkezdeményezésből, majd

kormányzati úton, a keszthelyi (1806) és a selmeczbányai (1808) erdészeti tanszék, majd 1817-ben a nagy-szebeni erdészeti intézet felállításával már a jelenkor igényeit szolgáló czéllal létesítettett. A szakembereknek az e század elején már mind érezhetőbbé váló hiánya így csakhamar pótolva lévén, előrelátható volt ama küzdelem kimenetele is, a melyet az erdészetnek a többi gazdasági ágaktól való elválasztásáért és önálló tevékenységre utaltatásáért megvívnia kellett. E tekintetben is az állam, mint a legkiterjedtebb erdőbirtok tulajdonosa járt, az utóbbi másoktól is követett jó példával elől s a hazai erdészeti tudomány és irodalom hatóság támogatásával mindinkább érvényesíthette az erdők védelmére irányzott befolyását; az 1848-iki első felelős miniszterium pedig már egy külön erdőtörvény megalkotását tűzte ki feladatául.

A szabadságharcz fellángolt fényes napjának lealkonyodtával beállott reakció az erdőgazdaság fejlesztésének nemzeti eszközeit is megbénította s az 1857-ben Magyarországra is kiterjesztett osztrák erdőtörvény sok tekintetben üdvös intézkedései az alkotmányos korszak beköszöntéig nem voltak képesek mélyebben meggyökerezni.

Az ezután hatályba léptetett régebbi törvények lanyha végrehajtása szabadabb kezet engedett ismét az erdők rendszertelen kihasználásának, a mit még a kedvezően fejlődő politikai és kereskedelmi viszonyok s talán a törvényhozás közönye együttesen támogattak; elannyira, hogy a társadalmi téren akkor általánosan nyilvánuló hazafias mozgalom az erdők védelmét biztosító erdőtörvény kérdését sem hagyhatta beavatkozás nélkül s a

— Szalkayt?

— Mind a kettőt...

— Nem értelek!

— Mindkét Szalkayt, igen, ... mert Gábor, az író, is a birtokon töltötte a nyarat. Hiszen megírtam ezt neked.

— De örülség, a mit mondasz; nem szerethetél két férfit egyszerre?

— Nem tudtam, melyiket szeretem! Az egyiket az eszemmel és a szívemmel is szeretni véltem, a másikhoz akaratlanul, öntudatlanul vonzott valami megmagyarázhatatlan, nyugtalanító érzés, ... a mi izgatta a véretem...

— Te mondd ezt? Te Klára? Hideg, hozzáférhetetlen voltál mindig!

— Az voltam. Hideg, hozzáférhetetlen és nagyon büszke az erényemre. Azt hittem, soha többé szeretni nem fogok, meggyűlöltem az egész férfinetemet, mikor a férjem olyan rútul, gyáván megszökött Amerikába és mindenemből kifosztva, támasz nélkül hagyott kis leánnyommal... Csalódásom jégkéreggel vonta be a szívem, de ez a jég elolvadt a Szalkay-házban... Az a testvérpár megzavart, kiforgatott a valómból, szuggérált... Tehetetlen bábbá váltam velük szemben, ingó nádszál lettem, a mi hol az egyik, hol a másik férfi felé hajlott.

— Mindketten ostromoltak a szerelmükkel?

— Csak Imre ostromolt... Gábor csak barátságot mutatott irántam és mégis a szívem inkább feléje hajlott. Hiszen rajongtam érte már akkor is, mikor csak a műveiből ismertem még! Már az ő csudásan szép könyveiből kiéreztem, hogy rokonlelkek vagyunk, egyformán érzünk, gondolkodunk és okvetetlenül egybeolvadna a lelkünk, ha a sors véletlenül összehozná. Jórészt miatta fogadtam el Szalkayné mellett az inkább ápolónői, mint társalkodónői állást. Ismerni vágytam őt, az ideálom volt ismeretlenül...

Klára elhallgatott egy pillanatra, azután folytatta:

— A külseje azonnal lebilincsel... Tudnod kell, hogy a Szalkayak nem mindennapi megjelenésű férfiak és alakban, arcban annyira hasonlóak, hogy sokan összetévesztik őket. És mégis nagyon különbözőek ők. Gábor egész lényében kimondhatatlan finomság, bizonyos női légység nyilvánul; Imre fellépése csupa erő, férfiaság.

Gábornak a szeme kék, a tekintete kissé réveteg; Imrének zöldesbarna, tüzes szeme van, bátor, merész tekintete szinte perzsel. Imre a pozitív élvezetek embere, Gábor idealista. Imre szebb, Gábor érdekesebb. De a hangjuk majdnem teljesen egyforma s a mellékszobából gyakran nem tudtam megkülönböztetni, melyik beszél.

midőn a hatvanas években működő erdészeti egyesületnek a hazafias irány lelkes zászlóvivői által történt megmagyarosításával s az *Országos Erdészeti Egyesület* megalakulásával a nemzeti ügy az erdőgazdaság terén is teljes diadalt aratott: ennek az egyesületnek a közlönye az *erdőtörvény* éveket igénylő előkészítésének — azt később meg is alkotó — munkásai sorában a legelsőnek jelentkezett.

*

Így kísér bennünket az *érdekes bevezetés* a magyar erdőgazdaság történetének jelenkoráig, a melynek kezdetét bátran az «Erdészeti Lapok» 1862-ik évi I. évfolyama I. füzetének megjelenésétől számíthatjuk. Az «Erdészeti Lapok» megjelenésével testet öltött erdészeti szakirodalmunk vágyva-vágyott magyar igéje s a lapnak évről-évre gyarapodó tartalmából és terjedelméből magyar erdőgazdaságunk jelenkori történelmi irodalmának híven visszatükröződő képét örvendetes mértékben látjuk kifejlődni.

—// —//.

A borz.

Irtá: Gy. K.

A borz — Dunántúl ebi borza — vadászterületeinknek igazi remetéje. Az a csodálatosan egyhangú, mogorva, zárkózott élet, a mit elrejtett, titokzatos otthonában folytat, remeteszerű hajlamait leghívebben igazolja. Ember, állat elől egyaránt feltűnő félénkséggel és bizalmatlansággal rejtőzködik, húzódik vissza biztos menhelyet nyújtó földalatti váraiba. Kedélyállapota a remeteszerűséggel teljes összhangban áll; bizalmatlan,

mogorva, önmagával, másokkal s mindennel elégedetlennek látszik. Éjjeleit unalmas egyhangúságban tölti, míg nappalát teljesen a pihenésnek szánja. Milyen puha és kényelmes is az a fekhely, a hol pihenését tartja!

A vadász jól ismeri a mogorva borzkomát, de családi élete felől még az éles szemű vadász is vajmi keveset tud, miután tényleg vajmi kevés az, a mit a titokzatos és zárkózott természetű borz életéből ellesni lehet. E tekintetben a legelősebb megfigyelési képességgel felruházott vadász is csak ismertebb, nagyon rövidre szabható vonásokat képes a borz felől közölni. Magam se vagyok kivétel, bár egy időben a borzok családi életének s azok titkai kifürkészésének hónapokat szenteltem. Megfigyelésem eredményeit összegezve még így is aránylag csekély anyag az, a mit életmódja felől elmondhatok.

Önasta oduja a föld mélyében aránylag elég tágas, terjedelmes és nagyon szétágazó. A tulajdonképeni lakásból rendszerint 4—6, néha 8—10 folyosó ágazik szét. A folyosók 20—40 lépésnyi távolságra húzódnak tova. A különböző folyosók közül rendszeren csak egy-kettő van használatban, a többi arra való, hogy az üreget friss levegővel eléggé ellássa, vagy pedig veszedelmek idején menhelyül, vészkijáratul szolgáljon.

A folyosók a tulajdonképeni lakásba, központba torkolnak s a borzüreg központi fekvéséhez s mélységéhez mérten hosszabbak-rövidebbek. A tulajdonképeni lakás körülbelül megfelel egy jókora katlan térfogatának, sőt megegyezik annak alakjával is. Ebben a katlanban tölti borzunk egyhangú életének túlnyomó részét.

Mint hogy a kényelemszeretet jellemző vonásai-közé tartozik s életét zavartalan nyugalomban szereti tölteni, lakása is ennek megfelelően puha harasztal és finom

Gáborral azonnal értettük egymást, míg Imre eleintén, talán a felesége miatt, bizonyos formaszzerű udvariassággal bánt velem, nem sok idő múlva azonban, ha egyedül voltunk, elejtett szavakkal, egy kézszorítással, tekintettel értésemre adta, hogy tetszem neki és tetszeni óhajt nekem. Gábor ellenben szinte félve került, hogy barátságos szívélyességének udvarlasi színezete legyen.

Nyíltan kimutatta irántam rokonszenvét, megkülönböztetően nagy tisztelettel bánt velem, mintha nem fizetett társalkodónő, de teljesen egyenrangú lennék vele. Felolvasta nekem írásait, a véleményemet kérte, kereste a társaságomat, de soha, egy percig sem mutatott irántam barátság nál egyebet. És én mégis reméltem, hogy e barátság alatt szerelem lappang, mert ha két fiatal lény között a barátság, a rokonszenv olyan fokban nyilvánul meg, mint közöttünk, az már nem barátság többé, hanem szerelem.

És néha észrevettem, hogy a szeme fellángol, ha megpillant, a keze megremeg, ha véletlenül az enyémhez ér, a hangja szerelemtől áthatva eseng, úgy hogy már azt hittem: most... most... lehetetlen, hogy a szerelem ki ne pattanjon. De nem; minden a régiben maradt. Egy ízben még tovább ment köztünk a dolog.

Az eső szakadt és a levegő erősen lehűlt, benn a szobákban azonban annál tikkasztóbb volt. Csak ketten voltunk a szalonban és az én arcom, talán a beszélgetéstől is, csak úgy lángolt, de Szalkayné hívó hangját hallva, hogy hamarabb érjek hozzá, a tornáczon át akartam menni. Már kinyitottam az ajtót és nagyon hűvös levegő esapott be hozzánk, Gábor hirtelen hozzám ugrott, megragadta a karomat: «Ne erre menjen, áthül...» — mondá, de a szava egyszerre elakadt, a karomat azonban nem bocsájtotta el. A vékony batliszon át éreztem forró, lüktető kezének szorítását; a lélegzetem elállt, nem tudtam mozdulni, kővé meredtem álltunk mindketten, magam sem tudom, hány másodpercig és mintegy hipnotizálva néztünk egymásra. «Most mindjárt magához ölel és bevallja, hogy szeret» — gondoltam és vártam, bár örült vágyat éreztem a nyaka köré fonni a karjaimat és megelőzni a vallomását. De mindebből semmi sem történt. Gábor pár pillanat múlva eleresztette a karomat és barátságos jóakarattal intett, hogy ne a hűvös tornáczon, de a szobákon át siessek sógor-nőjéhez.

Szótlatlanul távoztam, de egész éjjel töprengtem Gábor rejtélyes magaviselete fölött. Miért hallgat? Túlságos tiszteletből vagy gögből? Azért-e, mert tiszteletlenül

mohával van kibélelve. Meleg és puha fekhelyét napközben ritkán szokta elhagyni.

Kényelemszeretete mellett egy másik jellemző és jobb tulajdonsága: bizonyos fokú tisztaság és rendszert. Erről aránylag tisztán tartott lakása kétségtelen bizonyítékot szolgáltat.

Tisztaságszeretetében a föld alatt lakó összes egyéb állatoktól lényegesen eltér s hogy a friss levegőre is súlyt helyez, azt a borzkatlanba vezető különböző folyosók igazolják.

Alkonyat beálltával a borz otthagya kényelmes otthonát s élelem után lát. Már jóval alkonyat előtt nyújtózik, meg-megrázza, tisztogatja bundáját, azután pedig valamelyik folyosó felé irányítja útját. A folyosón lassan végig halad s a kijáratnál az orrát óvatosan kidugja, hogy finom szimatjával a helyzetet előbb kikémlelje. Első vizsgálódásainak eredménye ritkán elégíti ki s az első szemle után rendszerint visszahúzódik. Ezt a műveletet többször megismétli s csak ha már teljes bizonyossággal meggyőződött a felől, hogy veszély nem fenyegeti, hagyja oda a biztos otthont.

Élelmében teljesen alkalmazkodik az évszakokhoz. A változatosságra sokat ad, bár korántsem finyas s így módjában van kedveltebb csemegéit felváltva hol a növény-, hol az állatvilág köréből megszerezni. Gyökerek, káposzta, répafélék, gombák, makk, mindenféle gyümölcs, bogyók, szőlő; az állatok világából pedig madarak és hüllők tojásai, gyíkok, kigyók, kisebb szárnyasok; az apróbb emlősök közül patkányok, egerek, czizczkányok, ürgék, vakondok, sőt nyulfiak, csigák, giliszták, hernyók tarka változatosságban szerepelnek a borz étlapján.

A darazsak és a vadméhek fészkeit is különös elősze-

retettel szokta széthányini, hogy a mézkészletet élvezettel felnyalogassa s ha azt elfogyasztotta, a viaszkos sejteteket méhestől, darazsastól együtt fölfalja. Fullánkesipések legkevésbé sem fészélyezik; vastag bőre és erős szőrmeje elegendően megvédi a méhek és darazsak veszedelmes szúrásai ellen.

A borz az erdő- és mezőgazdaságra nézve annyiban hasznalhajtó állat, hogy tömérdek kártékony férget is pusztít. Éppen e miatt teljes kiirtása nem éppen jogosult s korántsem helyeselhető. Igaz, hogy a kertekben, szőlőkben kisebb-nagyobb károkat is okoz, de másrészt hasznalhajtó működése elvitázhatatlan s így teljes kipusztítása éppen nem volna indokolt. Kertek- és szőlőkbe zsákmányért irányított éjjeli útjai közepette sokkal több növénypusztító lényt fogyaszt, mint a mennyi kárt okoz azáltal, hogy gyümölcseinkből is dézsmát szedeget.

Valamennyire tűrhető időjárás mellett az egész éjet szabadban tölti s csak hajnalhasadtával tér otthonába. Ezek az éjjeli vándorútak kora tavasszal kezdődnek s csak későn, tél beálltával érnek véget. Mihelyt az ősz előrehalad, hozzálát a borzlakás téli berendezéséhez. Első dolga jó meleg fekvőhelyről gondoskodni, mindenkéltől tehát a régi fekhelyet javítja ki és frissen kibéleli. Ha ezzel elkészült, az időjárása szerint úgy november felé, kezdetét veszi nála az álom és nyugalom ideje, a mi kevés megszakítással február közepéig tart, a mikor újból megkezdí éjjeli kalandozásait.

A téli bójt idején s a téli álom után, vagyis márczius elején, mikor éjjeli kalandozásait újból megkezdí, hája kissé megcsappan, hogy aztán nyár és ősz szakában némelykor olyannyira elhízzon, hogy alagútain is alig képes átvérgődni.

nem meri, tisztességesen nem akarja szeretni a megszökött váltóhamisító feleségét? Az igaz, hogy szerelmi vallomása nem kötelezné sokra, mert hogy nőül vehessen, előbb ki kellene kutatnunk férjem hollétét, el kellene válnom tőle!

Vagy talán nem is szeret, csupán barátságot érez irántam, ideális, platonikus érzést?... Igen, minden arra mutatott, hogy irántam táplált érzése egyike azoknak a fellengős, fehér szerelmeknek, melyek északi népeknél otthonosak és minőt Szalkay is szerepeltetett egyik regényében. Így akartam szeretni őt én is, vágy és szenvedély nélkül, tisztán, idealisztikusan. De nem tudtam; a másik, Imre, elkövetett mindent, hogy a véremet pezsgésbe hozza. Szenvedélyes szavakat sugdosott a fülembe, ha egyedül maradtunk, a tekintete égetett és nekem nem volt erőm őt ridegen elutasítani. Csak immel-ámmal védekeztem, szavaim — hogy itt hagyom a házát, ha fel nem hágy szerelmi ostromával — csak üres fenyegetésként hangzottak, mert mialatt ő beszélt, a szívem remegett a felindulástól, félig lehunyva szememet azt képzeltem, Gábor szól hozzám. Hiszen annyira hasonlítottak egymáshoz! És ezek az izgató percek, a miket remegve, felháborodva töltöttem Imrével, mégis végtelen gyönyört okoztak nekem; valami ön-

tudatlan, eddig nem ismert érzés olyan intenzív erővel hajtott Imre felé, hogy később, midőn szobám magányában újra átgondoltam az átélt perczeket, kételyektől gyötörve kérdeztem magamtól: «Hátha mégsem Gábort, de Imrét szereted?! Mert éreznéd-e máskülönben azt a nagy felindulást a közelében?»

Rendkívüli felindulásokon mentem keresztül, folytonos izgatottságban éltem; a helyzetem kezdett tűrhetetlen lenni. Komolyan gondoltam arra, hogy elhagyom a házat.

Gábor, a ki szabad volt, a kinek szerelme nem lett volna megbecstelenítő reám nézve, nem nyilatkozott; Imre pedig mindjobban hevült és én ijedten észleltem magamon ostromainak káros befolyását. Hová tűnt a hidegségem, érzéketlenségem? Igaz lenne tehát, hogy bárminő érényesek, erősek is akarunk lenni mi asszonyok, a természet készítő szavát el nem hallgattathatjuk?

Ilyen volt hármunk között a helyzet, mikor egy estén Gábor bejelentette nekem, hogy utazik, földkörüli útra megy. A szívverésem elállt. Mit jelent ez az utazás? Szökni akar előlem, a kísértés elől? Vagy teljesen közönyös irántam? És e perczben önkéntelenül a fülemben csengett. Imrének egykori hozzám intézett megjegyzése: «Gábor egy idealista, a ki a fellegekben él,

Mihelyt a tavaszi nap a természet erőit új életre kelti, a borz is befejezi téli alvását s hozzálát előbbeni szokott napi és éji életrendjének folytatásához. A mi a táplálkozást illeti, ugyancsak igyekszik a télen át elmulasztottakat pótolni.

Hogy a mogorvaság és önző élet nem pusztá ráfogás, azt magányos zsákmányútai leginkább igazolják. Soha borz nem megy társaival prédaútra; sőt még párjával sem zsákmányol együttesen. Lakását sem osztja meg társaival. A borzanya legszűkebb családját leszámítva, az aránylag terjedelmes borzlakásban más állat számára otthon nem akad. Még az egy oduban lakó borzok is külön laknak, mindeniknek van saját katlanja és külön folyosói, szóval mindegyik külön háztartást «vezet».

A mi a borzpár családi együttlétét illeti, az is aránylag rövid tartamú. A gondos anya rendszerint saját külön otthonában neveli fel 3—5 fiát. A borzapa szülői kötelességével vajmi keveset törődik és saját otthonában különváltan éli továbbra is a maga remeteszerű napjait.

A tisztaságszerető borzanyát szerfelett bántja kicsinyei szurtos állapota; szakadatlanul tisztogatja őket; főként pedig az élősdiakat következetességgel irtogatja. A mellett a lakás tisztántartására is gondot fordít s a főüreg közvetlen közelében kamrácskát váj s abba ássa az el nem fogyasztható ételmaradékokat, s az üregben felgyülemelő mindennemű egyéb hulladékot, piszkot stb.

A borzanya három hétig szoptatja kölykeit; ezen idő után bőségesen ellátja őket táplálékkal, azután pedig, ha már elég erősek, rövidebb kirándulásokra is viszi őket, hogy így az élelem megszerzésébe beletanuljanak. Lassanként az anyjuk aztán kevesebbet törődik

velük, de azért a család a legközelebbi párzási időig együtt marad, mikor is a fiatalok vagy külön tanyát alapítanak, vagy ha nagyobb oduban jöttek a világra, ott maradnak s csupán külön-külön katlanba húzódnak.

Az anyai környezetből kicseppent borzfiak mihamarább megkezdik az éjjeli magányos kószálást, miközben nem kegyelmeznek az útjukban talált kisebb emlősöknek, fészán- és fogolytojásoknak, a mivel érthető módon magukra zudítják a vadászvilág haragját, a mely így úton-útfélen üldözi a borzokat.

A borz húsát nálunk nem eszik, ellenben Európa egyes vidékein kövéres, elég puha húsát a szegényebb néposztály éppen nem veti meg, sőt füstölt czombjai csemegeként szerepelnek.

A borzpusztítási módok között legismertebb és legáltalánosabb a les, a mely többnyire a borzszákkal való fogással van egybekötve; továbbá a kiásás, a borz kizavarása tűz és fojtó füst segítségével és a tányérvással való fogás stb.

Gazdasági tanácsadó.

Őszi barackfák nyári gondozása. Az okos ember csak annyi állatot, növényt és fát tart, a mennyit jól elláthat és gondozhat. Nincs visszataszítóbb látvány a sovány, gondozatlan állatnál és a gondozatlan, vadságnak indult kertnél, gyümölcsfáknál. Törvényt kellene erre is hozni, hogy a ki az állatot, fát és növényt kellően nem gondozza, az ne tarthasson ilyent, attól el kell venni azt és másnak kényszer útján eladni.

De az állat, növény, fa is csak akkor hoz szépen

neki nem kell sem szerelem, sem asszony, ő csak a könyveiben tud szeretni.»

Szerettem volna Gábornak odakiáltani: «El akarsz menni? De hát nem látod, hogy imádlak, meghalok érted?!» De a büszkeség lezárta az ajkaimat és e közben azt sugta valami: «Olyan biztos vagy abban, hogy ezt a hideg, szeretni nem tudó férfit szereted, nem inkább csak a másikat, a kit szeretned bűn lenne, szeretted-e ő benne?»

Gábor nagyon szívélyesen búcsúzott tőlem, de a szívét jobban elsánczolta előlem, mint valaha. Elutazott és én nagyon szerencsétlennek éreztem magamat. A ház üresnek, kihaltnak tetszett előttem és ezt még fokozta az is, hogy Szalkayné ágyban fekvő beteg lett és én napokig nem mozdulhattam mellőle. Önfeláldozóan ápoltam, minden gondolatomat összpontosítani akartam a beteg ágya körül, de ez nem sikerült. Nem tudtam legyőzni sötét gondolataimat, legyőzni az önszánalmat, a mit Gábor hirtelen távozása keltett bennem.

Egy este aztán nem bírtam ki tovább. Egész nap sirás fojtogatott; annyira szerencsétlennek éreztem magamat, hogy az ápolónőre bizva Szalkayné, a betegszoba fülledt levegőjéből kiszöktem a kertbe, hogy ott kisírhassam magamat a lugasban.

Holdvilágos, de borús éj volt, a hold bujkált a felhők között. A virágillattal teli kertben misztikus félhomály uralkodott. Gondolatokba elmélyedve léptem a vadszölővel befuttatott lugasba, de azonnal ijedten hátráltam: a lugasban Szalkay Imre ült. A felhők közül e pillanatban kibukkant a hold és megvilágította Szalkay bánatos kifejezésű arcát, a min azonban felesillant az öröm, a mikor engemet megpillantott.

Távozni akartam, de ő szeliden visszatartott és könyörgött, maradnék csak néhány pillanatig, ne hagyjam elveszni a véletlen által nyújtott alkalmat háborítlan beszélgetésünkhöz; beszélnie kell velem. Olyan félve, könyörgőleg szólt, a hangjából eltűnt a régi merészség, csak végtelen levertség, tisztelet szólt abból. Habozva álltam és ő nem bocsátva el a kezemet, tovább beszélt. Kért, legyek jó hozzá, ne utasítsam el ridegen. Ha a szenvedélye megijeszt, igyekezni fog uralkodni rajta és olyan ideális, fehér szerelemmel fog majd szeretni, mint Gábor szeretett. Ne vonjam meg tőle a barátságomat, nagy szükége van arra, mert véghetetlenül szerencsétlennek érzi magát. Ne ítéljem meg, nem rossz férj ő, de hát felesége-e neki az a folyton beteg, ideges nő, a ki folytonos kiméletet igényel? Nagyon szomorú, örömtelen élete van mellette. A Gondviselés hozott engemet

kifejlett gyümölcsöt, ha figyelemmel és szeretettel gondoztuk, ellenesetben vagy nem fizet, vagy ha fizet is, abban nincs köszönet.

Egyik híres kertészünk az őszi barackfáról beszélve, említi, hogy az őszi barackfát megtámadja a levélfodrosodás, ragya, peronospora, lisztharmat, mézgásodás, a hajtásokat pusztító *exoascus deformans*, pajzstetvek, cserebogár, ennek álczája, hőség, sárgulás, hernyók, ennek petéi, stb., a melyek nemcsak a fát, ágait, vesszeit, hajtásait, leveleit, de magát a gyümölcsöt is igen gyakran pusztítják. Sokszor a legjobb egészségben vannak őszi barackfáink, egyszer csak azt vesszük észre, hogy nemcsak a leveleket és hajtásokat támadta meg a ragya és a lisztharmat, de a gyümölcsöt is; ugyanakkor észlelhetünk gyümölcseinkben apróbb hamvas foltozatokat, melyek a gyümölcs fejlődésével egyidejűleg nagyobbodnak is, sőt elhatalmasodás esetén egészen tönkretesz a gyümölcsöt, a mi már érés előtt lehullik, vagy visszamarad és fejletlen, élvezhetetlen lesz. Hogy ezt kikerüljük, nem kell bevárni, míg a betegség mutatkozik, hanem azt megelőzve, hogy egyáltalán föl se léphessen, meg kell kezdeni a rendes permetezést és porozást.

Először tavasszal az őszi barackfák a mindenféle élő és rajtok látható ellenségtől és piszoktól jól megtisztítandók. Ilyenkor találunk rajtuk pajzstetveket, hernyófészkeket, gyűrűspetét, fönt maradt, rászáradt leveleket és romlott gyümölcsöt, stb. ezt mind óvatosan le kell tisztítani és elpusztítani.

Ezt követi a metszés és a száraz ágaktól való tisztogatás, ha ezzel készen vagyunk, a fákat azonnal meg kell permetezni 1½—2% bordói keverékkel; ugyan-

akkor fölássuk a fák alját, kitányérozuk, hogy készen legyen a szükséges öntözésre és beárnyékolásra.

Elvirágzás után 8—10 nap mulva ismét megpermetezzük a fákat 1%-os bordói keverékkel, ezt követő 12—14 nap mulva még egyszer, ha szükséges 1½%-os bordói permetezést alkalmazunk, de ha nem szükséges, akkor quassia-főzettel permetezünk. Közben védekezniünk kell a levélfodrosodás és az *exoascus deformans* ellen, mindkét esetben a megtámadott leveleket és hajtásokat el kell távolítani; megjegyzem, hogy fenti permetezések után ha ezen a betegségeken föl is lépnek, csak igen kis mértékben észlelhető az. Ezt követik legtöbbször, sőt van úgy, hogy majdnem egyszerre a levéltetvek, ragya és a lisztharmat, azért nem szabad ezt sem bevárni, míg elhatalmasodik, hanem idejében még mielőtt fellépne, védekezni kell ellene, a mit szintén csak permetezéssel tudunk meggátolni úgy, hogy a félbenhagyott harmadik permetezést folytatjuk, de most már gyakrabban vagyis rövidebb időközönként felosztva: quassia-főzet, thanaton (dohánykivonat), valamint a kénporozással és mindennap tiszta vízzel. Az első kettő megóvj a levéltetvek ragyától, második a lisztharmattól, utóbbi pedig a szenny és piszoktól, lankadtságtól és a forróságtól. Igen jó a tányérokot nyáron beárnyékolni, szarvasmarhatrágyával avagy egészen kikenni, kitapasztani és ha szükséges, gyakrabban és jól meg is öntözni. Fenti permetezéseket nem szabad félbehagyni, hanem a következő beosztással kell folytatni: hetenként kétszer quassia-főzettel, kétszer kénporral, mindig a reggeli időben és mindennap tiszta vízzel mindig a délutáni időben vagyis estefelé, egész nyáron át, vagyis első kettővel a gyümölcs éréséig, a vízzel pedig a gyü-

a házába, hogy fényt, derűt adjak az ő elhibázott életének. Engemet sem kimélt a sors, az én életem sem szerencsés, jól tudja ő azt. Miért ne lennénk hát egymás vigaszára? Kinek ártunk azzal? — Vigasz! Oh mennyire rászorultam a vigaszra e perczen! Szalkay szavai felbolygatták megpróbáltatásokon átment lelkem minden fájó érzését és a sírást, a mi egész napon át fojtogatott, nem tudtam többé visszafojtani. Heves zokogásban törtem ki. Szalkay gyengéden maga mellé vont a padra, megnyugtatólag vigasztalt, bátorított, úgy szólt hozzám, mint anya a gyermekéhez. Bizalmatlanságom iránta megszűnt, a vállára hajtottam a fejemet és csendesen sirtam tovább. Jól estek ezek a könnyek; mintha elmosták volna lelkem bánatát.

De ez a lírikus hangulat nem sokáig tartott; a delejes hatás, a mit e férfi jelenléte reám mindig gyakorolt, érvényesülni kezdett, Imrében pedig ellágyulásom és a bizalmas együttlét folytán, ismét felülkerekedett, kitért az erővel visszafojtott szenvedély. És nekem nem volt többé erőm őt elhallgattatni; vigaszt kerestem és találtam a karjaiban.

Néhány napon át igazi mámorban éltem. Boldogságunkat nem volt nehéz elrejtenuk. Szalkayné nagy betegen feküdt, a cselédség figyelmét könnyen kijátszot-

tuk. Vakon engedtem át magamat a szenvedélynek, nem igyekeztem mérsékelni azt, sőt inkább mintha annak fokozása által akartam volna elfojtani lelkiismeretem szavát, szégyenemet.

De minden hiába volt. Ijedten tapasztaltam, hogy az első mámor után, a míg Szalkay szerelme mindjobban növekszik irántam, az enyém mindinkább hűlni kezd. A hipnózis, a mit reám Imre eddig gyakorolt, a szenvedély kielégítésével megszűnt; nagyon józanon, tisztán kezdtem látni a helyzetet és kétségbeejtőnek találtam azt. Erkölcsi émelyt, undorodást kezdtem érezni, mert tiszta életű, tiszta erkölcsű nő voltam egész életemben és nem tudtam magamat beletalálni ebbe a reám nézve lealacsonyító, bűnös viszonyba. Pedig még könnyű volt a helyzetem, de mi lesz majd, ha Szalkayné fölgyógyul? Ha tettetni, hazudni, színlelni lesznek kénytelenek? És vajjon lehetséges-e, hogy az ilyen viszony tartósan titok maradjon ő és környezete előtt? És ha a dolog kitudódik, minő szégyen reám nézve! Még legalább ha igazán szeretném Szalkayt! De nem... minden igyekezetem mellett sem tudtam őt úgy szeretni, mint reméltem volt. — Négy hét mult el így, szerelem és lelki kínzás között. Szalkayné már lábbadozni kezdett, midőn Gábor egy napon váratlanul megérkezett.

mölcs leszedéséig. Természetesen nem szabad megfelekezni a fák nyári metszéséről és kikötözéséről sem. A helyes nyári metszéssel a jövő évi gyümölcs hozamra dolgozunk és megmentjük fáinkat a tavaszi erős metszéstől, melynek folytán szintén megmentjük fáinkat a mézgásodástól.

(bl.)

Fajbaromfiak kiosztása. A földművelésügyi miniszterium az idén is osztat ki fajbaromfiakat. Orpington, plimuth és magyar kendermagos kakasokat, továbbá pekingi gácsérokot, emdeni gunárokot és bronzpulykákat osztanak ki. A kiosztás szeptember végén és október elején történik. Csak fiatal állatokat osztanak ki. Egy kakasért vagy egy gácsérért 1 koronát, egy gunárért 2 koronát, egy pulykáért 3 koronát kell fizetni. A baromfiakért a földművelésügyi miniszterhez címzett kérvény a gazdasági egyesülethez vagy a gazdasági felügyelőhöz adandó be. A kérvényre 1 koronás bélyeget kell ragasztani, de egy kérvényben egy községből akárhányan kérhetnek fajbaromfit. A kiosztott baromfiak csak tenyésztésre használhatók. Azt, a ki a tenyésztésre kiosztott fajbaromfit egy éven belül eladja, meghizlalja vagy levágja, szigorúan megbüntetik.

Uborkás- és káposztáshordók tisztítása. Ha elérkezett az idő, midőn az uborkás- és káposztáshordók előkerülnek az éléskamra, pincze vagy padlásról, gyakori az eset, hogy nem lévén gondozva és kellőleg tisztán tartva, elterjed bennük a penész; az ilyen hordók kimosásánál és tisztításánál a gazdaszönyvök a legtöbb esetben helytelenül járnak el és a hordókat a helyett, hogy kitisztítanák, inkább elrontják.

Mintha kést döftek volna a szívembe, mikor őt megpillantottam, a szégyen pirja szökött az arczomba és azt képzeltem: ő leolvassa onnan szégyenemet... De nem, ő nem látott semmit; boldogan mosolygó arccal, ragyogó szemmel nyujtotta felém kezét. Szemeiben most már nem csupán barátság, de a szerelem lángolt. Hogyan nézett reám! Minő felindulással szorította meg a kezemet! De én reszketve, bűnősként sütöttem le a szemeimet, mialatt ő beszélt.

Elmondta, hogy visszajött, mert belátta, nem élhet nélkülem. Sokáig küzdött szerelme ellen, mivel elve és hajlamai ellen volt a házasság. Azt hitte, az gátolni fogja írói működését, pedig ellenkezőleg, tőlem elszakadva, nem tudott dolgozni többé. Bevallotta, hogy az első pillanattól fogva megszeretett és kért, legyen a felesége.

Mit éreztem a szavai alatt, arról fogalmam sem lehet. Vad fájdalom marezangolta a szívemet, szerettem volna felordítani, a miért ez a boldogság későn jött. Mert mit felelhettem volna Gábornak? Bevallhattam-e neki a történeteket? Ővé lehettem-e e bűnös titokkal közöttünk? Nem, ilyen alávalóságra nem lennék képes, és nem is tehetném, mert Imre utamat állná. Mit tehettem tehát? Emberfeletti önuralommal hazudnom kel-

Nem szabad a tisztogatást forró vízzel kezdeni (mi pedig rendszeren mindennapi dolog), hanem előbb erős, szódás, hideg lúggal kell a hordókat belülről jól kikéfélni, kiszorolni és többször hideg vízzel jól kiöblíteni. Így kitisztítjuk a hordó falán levő penészt, mely a forró vízzel történt mosás által feloldódna, behatolna a fába s ezáltal kellemetlen illatot terjesztene a hordóban, a mi a berakandó tartalomra is kártékony hatással lenne. Ha már minden penészt hidegen eltávolítottunk, akkor szabad csak azt kiforrázní és napos helyen jól kiszáritani.

Ha a télre eltett eleség elfogyott belőlük, akkor is a hordókat jól kitisztítva kell eltenni s míg használatba vesszük, többször utánanézní, szükség esetén kitisztítani; a kitisztítást ne akkorra hagyjuk, midőn a hordókat újból használatba vesszük, mert megeshetik, hogy kissé nedvesebb helyen a fa is elkorhad.

Különfélék.

Nyugdíjbiztosítás. Az 1912. évi VIII. t.-cz. által az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztár keretében alkotott új nyugdíjsoportba *felvétettek mint új tagok*: Ebrenreiter Miklós, Peidli János és Timár József, veszprémmegyei erdőőrök; *átíratlak az új nyugdíjsoportba*: Szemann Péter, abaujtonavarmegyei járási erdőőr, Sárközy József m. kir. erdőőr, Cséri Pál és Mészáros György, veszprémmegyei járási erdőőrök, Lukács István városi erdőőr, Kolintyuk József m. kir. főerdőőr, Filipár Zsigmond uradalmi erdőőr és Pogáts Ferencz m. kir. erdőaltiszt. Nevezettek maguknak

lett; azt kellett hazudnom, hogy sohasem szerettem őt szerelemmel, barátságomat félremagyarázta, bocsásson meg és feledjen el! Így kellett szólnom, pedig éreztem, most már tudtam, hogy őt, egyedül őt szerettem mindig és fogom szeretni, a míg élek!

Sohasem fogom elfelejteni megdöbbsent, szomorú arczát, azt a végtelenül fájdalmas tekintetet, a mit reám vetett, de egyetlen szót sem válaszolt, egyetlen szemrehányással sem illetett és kiment.

Mindennek vége volt.

Imre, szerencsémre vadászaton volt és csak másnapra várták haza; szabadon cselekedhettem, mert egy pillanatig sem tudtam volna többé ott maradni.

Szalkaynének veszélyes megbetegedését adva ürügyül, összecsomagoltam a legszükségesebbet és néhány óra múlva, a nélkül, hogy Gábort még egyszer láttam volna, a vonatra ültem. Imrének levelet hagytam hátra; minden reményt kizárólag szakítottam vele.

És most itt vagyok! Új állás után kell nézennem.

Szeretnék meghalni, de gyáva vagyok megölni magamat. Aztán élnem kell!

Élnem kell a kis leányomért!

az új nyugdíjcsoporthoz magasabb nyugdíjat, agkori ellátást, haláleseti segélyt és baleseti segélyeket biztosítottak.

A fagyalt eredete. A középkorban még nem ismerték a fagyaltot. Feltalálói olasz cukrászok voltak, a kik a XVIII. század elején először állítottak elő mesterséges jeget és havat és ezt azután vaniliával meg más fűszerekkel és cukorral keverve frissítő gyanánt nyújtották a közönségnek. Párisban egy Procopio Culbelli nevű olasz ember készített először fagyaltot, a kinek 1760 körül Párisban nagy kávéháza volt. Az újfajta frissítő csakhamar közkedvelté lett, maga Culbelli pedig a ki a fagyaltot gyümölcs- és virágzék hozzákeverésével sokféle változatban állította elő, nagyon meggazdagodott. A fagyalt első nagy diadalai azonban Vatelnek, Condé Lajos szakácsának a korába esnek, a ki tulzott érzékenysége következtében öngyilkosságot követett el, mert egy nagy lakomához a halak nem érkeztek meg idejekorán. A mikor XIV. Lajos a rocroyi győzöt Chantillyban meglátogatta, Vatel olyan ebédet készített, hogy azzal magát XIV. Lajost is bámulatra ragadta. Az ebéd végén pedig minden egyes vendégnek aranyozott ezüstdányéron friss tojást találtak. A tojások megtévesztően hasonlítottak igazi tojásokhoz és csak a mikor fel akarták törni, akkor tűnt ki, hogy nem tojások, hanem fagyasztott édességek voltak.

A tyukszem. Ez is aktuális tárgy a mostani nyári időben. Sok embernek rontja el egy-egy apró, de kínos tyukszem a legszebb kirándulást, a szabadban eltöltött legszebb óráit. Pedig elég könnyen megszabadulhatna tőle. Mindenekelőtt meg kell lágyítani az élő husba nyomuló hegyes bőrkúpot. Ezt legegyszerűbben erősen koncentrált szalicilsavval tehetjük. Leginkább tiz-husz százalékos szalicilkollódiumot használnak erre a célra, a melylyel addig ecsetelik naponkint a megkeményedett tömeget, a míg teljesen lágy és fehér lesz és magától leválik. Szalicilkollódium helyett, szalicilszappan tapasz is használható. De ekkor gondoskodni kell megfelelő czípőről. Ha a tyukszem nagyon érzékeny, a környezete vörös és gyuladásban van, akkor a kezelés előtt cinkkenőccsel vagy cinkmull-lal és védő kötéssel meg kell szüntetni a gyuladást.

Rózsalevelek felhasználása. Erős illatú rózsalevelekből olesó szobaparfümöt állíthatunk elő, ha jól záró edényben összegyűjtjük és minden szíromrétegre néhány csepp tiszta szeszszel elkevert sőt szórunk. Ha az edényt hűvös helyen tartjuk, akkor télen rózsailattal tölthetjük meg szobáinkat, úgy, hogy az edényt egy időre kinyitjuk és a helyiségbe állítjuk.

A házigomba irtása. A házigomba vagy futógomba nagy rombolásokat visz végbe épületeink farászain, de különösen a földszintes küszöbök, vakpadlók és nyirkos pinczék gerendái vannak megtámadva és gyorsan elpusztítva a házigomba által. Schilberszky Károly dr. a házigomba irtásáról hosszasan értekezett a «Természettudományi Közlöny» egyik számában és kiirtására

a konyhasót ajánlja. A házigombát konyhasóval egész biztosan ki lehet irtani — írja a jeles tudós — a mi aránylag nem is drága. Telített, vizes konyhasóoldatot készítünk erre a célra. A házigombától megrongált farészeket főlisztedjük, kellő gondossággal elhordjuk és eltűzeljük. Azután az új deszkákat vagy gerendákat, valamint a velük érintkezésben levő farészeket kétszer-háromszor telített konyhasóoldattal lemossuk. A hol lehet, permetezzük meg többször konyhasóoldattal a falakat.

A konyhasó házigombairtó hatását véletlenségből ismerték föl, a mint egy házigombától elpusztított padlót szétszedtek és a szoba azon részében, a hol a sós zsákok állottak, a padlót épen találták, míg a többi tönkre volt téve a házigomba által. Schilberszky dr. a különböző hangzatos ezimek alatt forgalomba hozott házigombairtószerektől való őrizkedésre inti a sokszor becsapott közönséget.

A folyóvizek hőfokáról. Újabban több megfigyelést tettek a folyóvizek hőfokáról. A gyorsan folyó vizeknél az volt a megfigyelések eredménye, hogy a víz szélén csaknem olyan hőfokú a víz, mint a közepén, különösen akkor, ha a víz medre mély és egyenletes. A lassúbb folyású vizeknél, ha a part sekélyes, már nagyobb a különbség a víz széle és közepe között, olykor néhány fok. A víz felülete napos időben mindig melegebbnek bizonyult, mint a víz alsó része. Gyorsan folyó vizeknél a forró égőv alatt, a mikor a víz színe a nap hevétől csaknem forró volt, fenekük rendszerint hűvösnek bizonyult. Nyári időben a víz legmagasabb hőfokát délután 3—4 óra tájban éri el, míg télen 2—3 óra közt. Nyáron legnagyobb a különbség ugyanazon víz hőmérséke között a nap felkelte után egy órával, a mikor a nap sugára nem éri a vizet; szintén a délutáni órákban legmagasabb a hőmérséklet. A forró égőv álló vizeinél azt észlelték, hogy a napi hőmérsékülönözlet gyakran elérte a 20 fokot.

Időjelzés. A «Meteor» július hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: Július hó második felének változási napjai 16—17—21—24- és 29-re esnek. Legerősebb hatásúak a 17- és 24-iek.

Az állandó nyári meleg teljes kifejlődése leginkább a 17-iki változási napot követőleg várható, melynek segítségével lesz augusztus hónap is, mely ez év legmelegebb havának ígérkezik.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalnak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter kinevezte az állami erdőtisztek összesített közös rangsorozati létszámában Wehofer Mihály, Mauksinszky Gyula, Ponner Nándor, Daum Alfréd, Schillinger Béla, Jurovich Ottó, Wisnyovszky Ferencz, Sobó Sándor, Hreblay László és Lotterhof Márton erdömérnökgyakornokokat erdömérnökjelölteké.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a lippai főerdőhivatal kerületében alkalmazott Schwarcz József főerdőort — saját kérelmére — állandó nyugalomba helyezte.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Kotrba Géza m. kir. erdőlegényt egyszer s mindenkorra szóló végkielégítéssel állandó nyugalomba helyezte.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1912. évi június hónapban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Deliblati kincstári birtokkezelőség hd. 1385, Engli Vilmos hd. 475, Jergitsch & Söhne hd. 4450, Stainer Gyula hd. 28855, Waschnák Rezső 234, Komáromi adóhiv. 16— Szászsebesi erdőhiv. hd. 2253, Tihanyi apáts. erdőhiv. hd. 1495, Tóth M. hd. 2—, Pataky Béla hd. 250, Hirt Anikó — 20, dr. Kenedy L. hd. 635, Aszalay Gyula hd. 835, Faragó Béla hd. 6272, Földmív. min. 180, Pónik község hd. 1855, Veress Imre 6—.

1 koronát fizettek: Csokona József, Gyuga János, Juhász István, Lehnert Miklós, Széll Mihály, Saári Mihály.

2 koronát fizettek: Virtl Jenő, Garai Vendel, Driesz Lajos, Salamon András, Bossányi Jenő, Sztelek Norbert, Karsay László, Klier Andor, Bugly Pál, Mólnos Ferencz, Takács János (Kőnyi), Takács János (Gyulay), Jáklai Mátyás, Kövesdi Sándor, Kriller József, Práfek András.

3 koronát fizetett: Luse Sámuel.

4 koronát fizettek: Sárközi József, Takács Lajos, Wanson Károly, Kovács Mihály, Mostis István, Schreiber Lajos, Braunsteiner Gyula, Molitorisz István, Kollár János, Róth László.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lakezím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközzel a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú czimnyomatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölszemes reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

Kiss Kelemen — Liptóújvár. 1. Ön hozzánk intézett levelében kifogásolja «Az Erdő» szerkesztőjének a lap 12-ik számában «Erdőör»-nek adott azt az üzenetét, hogy az a kívánsága, hogy a felebbvaló az altisztet urazza, talán kissé túl lö (és nem átló, a mint ön írja) a czélon. Igazán sajnáljuk, hogy a szerkesztőnek ez a véleménye, de hát ezen bajos segíteni, mert ha valaki kérdéssel fordul a szerkesztőhöz, úgy ő csak a saját véleményét nyilváníthatja, nem pedig az övét, vagy másét. De tekintettel arra, hogy a szolgálati szabályok 81. §-a szerint az «Úr» czím hivatalosan csak a tisztviselőket illeti meg, a szerkesztő más álláspontra, mint a mit a szolgálati szabályok rendelkeznek, nem is helyezkedhetik. Hogy a magánéletben — tehát nem hivatalosan — önt úrnak szólítsák, az tisztán öntől függ és önön múlik.

2. Arra a kijelentésére, hogy a «tiszt» az altiszttel van kapcsolatban és nem a szolgálal» az a feleletünk, hogy a tiszt egyikkel sincs kapcsolatban, hanem mind a kettő fölött áll és mind a kettővel rendelkezik.

3. Ön azt írja, hogy «mit gondol tulajdonképen a tisztelt Úr! hogy az erdőaltisztek csupán fatolvajokkal érintkeznek?» — Miután ön «a tisztelt Úr» alatt valószínűleg e lapok szerkesztőjét érti, a szerkesztő azt üzeni, hogy ha valaki azt mondja, hogy azért nincs az erdőörnek a *fatolvajok előtt* tekintélye, mert *erdőör* a czíme, hát erre más választ mint a mit adott, nem adhatott. Egyébiránt erre nézve olvassa el lapunk előbbi számában a B. A.-nak szóló üzenetünket.

4. Azt írja továbbá, hogy «az erdőaltiszteket nem lehetne tisztviselői munkálatokra alkalmazni rang és fizetés nélkül, mint a legutolsó munkást». Ön is túl lö ezzel a kijelentésével a czélon, mert tudomásunk szerint az erdőészeti altiszteknek megvan az altiszti rangjuk, sőt ha nem csalódunk fizetést is kapnak.

Hogy rangjuk van, azt levele további részében ön is elismeri, írván a legutóbb kiadott rangsorozati névjegyzékről a következőket:

«Legközelebbi multban történt, hogy a rang fokozatu minősége nem személyre hanem tárgyra vonatkozó minősítést nyerve, kiadott, mihez tartás végett az altiszti személyzet de csakis a közönséges erdő öröket beleértve a lekicsinyelő közönség nyilvántartásában többek között ez található. N. N. pénztár, vagyis anyi értelmező ebben, hogy az illető erdőör, és pénztári irodában mint alkalmas rendes írnök mint iroda-kezelő évekig működött minősége illetve hivatalos elnevezése pedig hogy mindenki könnyen megérthessen pénztár, legújabb minősítési táblázat szerint, többek között van még több érdekes elnevezése a kincstári m. kir. erdő altisztnak egyet megemlítve még a rang sorozatu kimutatásból N. N. I. oss. erdő altisz mint tápintezeti gondnok ki van tüntetve, és miért nem mint a fent jelzet «tápintezet» néven, hiszen eleget táplálkozik. Ezzen ferde kitüntetés egy felvidéki hivatalnál létre került.

E szerint jó lesz közhírré tenni hogy nagyobb helyesbítés végett minden altiszt alkalmazotat tárgyilag nevezék pl. vasuti raktárnokot raktárnak stb, fura dolgot.»

Abbeli óhajának, hogy ezt «a fura dolgot nagyobb helyesbítés végett» közhírré tegyék, mint látja, eleget tettünk.

5. Ha valaki az erdőőri egyenruhát vagy jelvényt jogosultlanul viseli, azt jelentse fel a közigazgatási hatóságnál, vagy felettes hivatalánál.

6. Levele befejezése előtt azt kérdezi ön tőlünk, hogy «miért használtatik ezzen három különbözött elnevezés, erdőészeti altiszt (erdő ör) erdőör és vadör, min menyivel és hogyan különböznek ezek egy mástól és kicsodák azok hol átomásoznak ezek, ha mindnyájan egy fizetés rendezés ben részesülnek, hogy értelmezhető itt a különbség.»

Már többször megüzentük, hogy az «altiszt» elnevezés éppen olyan gyűjtő fogalom, mint például a «tisztviselő» vagy a «katona». Az erdőör az altisztek csoportjába tartozik. A mint egy erdőmérnökgyakornok, vagy egy államtitkár mondhatja magáról, hogy ő *tisztviselő*, s a mint egy közlegény vagy egy generális mondhatja, hogy ő *katona*, úgy ön is használhatja akár az erdőör, akár az altiszt elnevezést. Ezek közt tehát különbség nincs. Az erdőör abban különbözik a vadörtől, hogy míg az erdőőri szakvizsga-bizonyítvány úgy erdőőri mint vadőri szolgálatra, addig a vadőri vizsga csupán vadőri szolgálatra képesít. Vadöröket rendszerint csak nagyobb uradalmak és vadászterületbérlek szoktak alkalmazni. Azt, hogy «mindnyájan egy fizetés-rendezésben részesülnek» nem értjük.

7. Levelére — lapunk t. olvasóinak és az ön tájékoztatása céljából — még egy megjegyzést kell tennünk. Eddigi szokásunktól eltérőleg az ön nevét kivételesen egészen kiírtuk, egyrészt azért, mert nem is jelezte, hogy milyen betűk, vagy czím alatt válaszoljunk, vagy hogy nevét titokban tartsuk, másrészt azért, mert levele olyan hangon van írva, a mi egy magát úrnak tartó egyénhez legalább is nem illik, mert hiszen a *valódi urat* mindig az ő finom, előzékeny, udvarias modora jellemzi s ha ruházatról nem is, de a modoráról mindig fel lehet az urat ismerni; éppen ezért nem követjük önt erre a térére; végül tettük ezt azért, mert ha valamit közhírré óhajt tenni, úgy reméljük van is annyi férfassága, hogy ezért helyt is áll.

Nekünk könnyebb lett volna az ön udvarias és úri modorban írt levelét válasz nélkül hagyni és oda dobni a hova való, t. i. a papirkosárba, de mivel elvünk az, hogy lehetőleg mindenkinek válaszoljunk, azért ezek daczára önnel sem tettünk kivételt.

P. J. 1. A vármegyei alkalmazottak fizetés-rendezésére vonatkozó törvény a járási erdőörökre — sajnos — nem vonatkozik, mert a járási erdőörök nem vármegyei alkalmazottak, hanem a birtokosok alkalmazottjai. 2. Az erdőészeti és vadászati altisztek országos szövetsége Besztercebányán van.

D. K. Legjobb volna, ha ügyvédől kérne tanácsot, mert mi ebben a dologban nem tudunk megnyugvással felvilágosíttatni adni.

E. J. 1. Olvassa el lapunk előbbi számában az F. J.-nek szóló üzenetünket, abban kérdésére megtalálja a feleletet, valamint azt is, hogy milyen törvényparagrafusra, illetőleg milyen belügyminiszteri határozatra való hivatkozással kérheti az erdőszolgák vadászfegyverviselésének betiltását. 2. Erdészeti és vadászati altisztek országos szövetsége Besztercebánya. 3. Lapunk ez évi 11-ik számában megtalálja azt a körrendeletet, a melylyel a földművelésügyi miniszter úr a kincstári erdőknél a kopók és egyéb hajtó ebek tartását megtiltotta. Ebben a rendeletben kifejezetten meg van mondva az is, hogy vérebet, vizslát, tacsót és foxterriert szabad tartani. 4. Kuttyák közvetítésére vonatkozó hirdetményt csakis a hirdetési díjak megfizetése mellett közölhetünk.

H. M. Lugos. A segéderdőőrök ruhaátalánya évi 60 K-ban lévén megállapítva, az erdőgazgatóság ennél többet a segéderdőőröknek nem adhat. Ez ellen orvoslás nincs.

B. Gy. Forduljon közvetlenül az Országos Erdészeti Egyesülethez (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám) s kérjen útbaigazítást, hogy jelen esetben miképen járjon el, mert mi kívánságának — sajnálatunkra — nem tehetünk eleget, miután önt mi sem ismerjük. Esetleg a nyitrai állami erdőhivatal egyik tisztviselője támogatná az ön kívánságát.

H. J. Egyetlen szerv — ez esetben a máj — kóros elváltozásának a leírásából nem lehet a házinyulak elhullásának okát megállapítani. Lehetséges, hogy a nyulak tuberkulitikusak, de valószínűbbnek tartom, hogy élőködők, az ú. n. coccidiumok támadták meg az állományt. Igen gyakori a nyulak septikémiája is, de ezt ez esetben azért nem tartom valószínűnek, mert csak a máj kóros elváltozásáról ír, a többi szervekről nem emlékezik meg, pedig úgy hiszem, hogy feltétlenül észrevette volna a genyedést a tüdőknél vagy a hashártyán is. Orvoslásról sajnos alig lehet szó, csak védekezésről. Ha tuberkulózis az elhullás oka úgy a tenyésztőket kell kicserélni, vagy ha ezt anyagi okok miatt nem tehetné, legalább azt tegye meg, hogy a tuberkulitikus, de értékes anyák magzatjait közönséges, de egészséges házinyulak alá engedje szopni s anyjuktól állandóan tartsa elkülönítve, mert tapasztalataink szerint a tuberkulózist a magzat nem örökli, csak az arravaló hajlamot, s beteg környezetben feltétlenül elpusztul, míg egészséges helyen esetleg pompásan fejlődik. Nem hinném azonban, hogy ez esetben tuberkulózis szerepelne, mert hirtelen elhullást említ, a mi inkább coccidiosisra vall. Ez ellen nincs még ez időszereint orvosság. Csak a nagy tisztaság segíthet valamiképp. Minden hullát azonnal meg kell semmisíteni, leghelyesebb ha elégeti. A nyulakretrecet pedig azonnal gondosan kitisztogatja, fertőtleníti, forró lúggal megsikálja vagy mésztejjel szorgalmasan öntözgeti, ha nem fából készült a talaja, ámbár a fának sem árt éppen a meszelés. Az alom legyen mindig tiszta és száraz. Lényeges a jó és bő táplálék is. Jól táplált állatok könnyebben állnak ellent a fertőzésnek s a betegséget is könnyebben kiheverik. Ezért kell a fertőzött állományt egészséges és tápláló takarmányon tartani. Ha teheti zabolja is egy kissé az állományt. Arra is jó lesz ügyelni, hogy a nyulak ketrecéhez vagy kifutójához se kutya, macska se baromfi vagy egyéb állat ne férközhessenek, mert ezek az élőködők legjobb közvetítői, s különben is igen sok rokonvonás van egyes baromfi-betegségek és a házinyulak betegségei közt, a minagyon is indokoltá teszi a szigorú elkülönítést.

Dr. Kukuljevič József.

M. A. A 4600/1906. M. E. rendelet 10. és 11. §-ai szerint — miután időközben főerdőőrrel kineveztetett — az előbbi fizetési pótlékára többé nincs igénye.

HIRDETÉSEK

Erdőőr nyitrai megyei uradalomba azonnali belépésre felvétetik. Erdészeti iskolát végzett, fázánnevelésben, vadkezelésben s kártékony vad irtásában teljesen jártas egyének küldjék okmánymátsolatokkal (melyek vissza nem adnak) felszerelt ajánlataikat: Sebő Imre úr czimére Budapest, Bálvány-utca 8. szám. A tót nyelvet bírók előnyben részesülnek. (2.III.2.)

610/1912. sz. **Pályázati hirdetmény.** A görgény-szentimrei m. kir. erdőőri szakiskolánál szervezett II. oszt. erdészeti altiszti állásra pályázat nyitattik.

Az állás javadalmazása évi 600 kor. fizetés, 100 kor. személyi pótlék és rendszeresített mellékletmények.

Az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szak-képzettséggel bíró, erdőőri szakiskolát végzett pályázók felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket 1912. évi július hó 31-ig a m. kir. erdőőri szakiskola igazgatóságához nyujtsák be.

Görgényszentimre, 1912 június 30-án.

(3.) **A m. kir. erdőőri szakiskola igazgatója.**

Egy középnyagy erdőbirtok vezetésére néhány középiskolát és erdőőri szakiskolát végzett, megbízható, több évi gyakorlattal rendelkező, jó bizonyítványokkal és ajánlatokkal bíró, nős, 40 éven aluli munkabíró egyén kerestetik. A szolgálat mielőbb megkezdendő. A kérvények mielőbb a pusztá-haraszti tisztartószághoz intézendők. Pusztá-Harasz, u. p. Vác, Pest megye. A kérvényhez egyszerű keresztlevél és bizonyítvány-mátsolatok csatolandók, melyek vissza nem adatnak. (4.II.1.)

Szakvizsgázott, lehetőleg szakiskolát végzett, románul is értő, magashegységi szolgálatra alkalmas fiatalkorú erdőőrt azonnali belépésre keres: Kendeffy-uradalmak erdőhivatala, Malomvíz, u. p. Kernyesd, Hunyad megye. (5.)

47,754. I. B-1. 1912. sz. **Termelt fenyőhaszonfaladás.** A szomolnoki m. kir. erdőgondnokság kerületében a folyó évben keletkezett széldöntésekből a kincstár által házilag részben már kitermelt és részben folytatólag termelendő, összesen mintegy 124,000—143,000 köbméter fenyőhaszonfa hat eladási csoportra megosztva és vagy a termelés helyén, vagy állandó közlekedési vonalak mentén fekvő rakodókra kiszállítva, zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra bocsátatik.

Az írásbeli zárt ajánlatok legkésőbb 1912. évi július hó 29-én déli 12 óráig nyujtandók be a tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz, a hol azok a következő napon,

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Több évi gyakorlattal, jó bizonyítványokkal rendelkező erdőaltiszt magánuradalomban pagonykezelői vagy körvadászi állást keres. Erdőkezelésen és földtenyésztésen kívül a mezőgazdaságban is jártas. Czime Mészáros Tamás, Salánk, Ugoeca m. (33.)

július hó 30-án délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontani fognak.

Ajánlatok bármely alternativa szerint, bármely csoportra tehetők, de minden egyes csoportra külön ajánlatot kell tenni; ugyanazon ajánlati lapon azonban a fenti módon több csoportra is tehető ajánlat

Az árverési és szerződési feltételek, a faanyagok eladási csoportjainak és kikiáltási árainak kimutatása, ajánlati űrlap és boríték a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál megszerezhetők.

Budapest, 1912. évi július hóban.

(6.) *M. kir. földművelésügyi miniszter.*

Uri és női divatszöveteket
ajánl a kivitelű ház

POSZTÓ Skorkovský Prokop és fia **ZEFIR**
Humpolec, Csehország.

Minták kívánatra frankó. Juttányos árak. — Esetleg az úri öltönyöket el is készítettjük. (I.V.5.)

Jegyzéke

azoknak az erdészeti szakmunkáknak, melyek az «Az Erdő»-re egész évre egyszerre, vagy bár részletekben, de egy évnél már hosszabb idő óta előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmányutca 6. sz.) az alábbi kedvezményes áron rendelhetők meg:

- Bölcszahi Belházy Emil:* Az erdőrendezés tan kézikönyve. Ára 6 K.
- Békly Albert:* Számtan erdészeti altisztek részére. Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
- Fekete Lajos:* A tölgy és tenyésztése. Ára 4 K.
- Erdőrendezés tan. Ára 9 K.
 - Erdőértékszámítás tan. Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)
 - Erdészeti nyereségszámítás tan. Ára 3 K.
 - A szálalt erdők berendezése. Ára 90 f.
- Fekete L. és Mágócsi Dietz S.:* Erdészeti növénytan. (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.
- Fekete L. és Söltz Gyula:* Erdőbecslés tan. Ára 6 K. (II. kiad.)
- Gaul Károly:* Hazánk házi faipara. Ára 1 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Gellért József:* A bükk-tüziifa romlása s az ellene való védekezés. Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.
- Horváth Sándor:* Erdészeti zsebnaptár. Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Kövesi Antal:* Erdészeti géptan. Ára 4 K.
- Márton Sándor:* A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása. Ára 4 K 80 f.
- Péck Dezső:* A külföldi faemek megtelepítése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Pohl János:* Tangenstáblázatok. Ára 1 K.
- Sobó Jenő:* Erdészeti építés tan. I. R. (I. és 2. kötet) Középítés tan; egy-egy kötet ára 11 K 20 f. II. R. Út-, vasút- és hidépítés tan, ára 12 K.
- Tagányi Károly:* Magyar erdészeti oklevéltár. 3. kötet. Ára 20 K.
- Tomsányi Gusztáv:* Erdei faesemetek nevelése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Tuzson János dr.:* Rendszeres növénytan. I. általános rész és a virágtalan növények. Ára 8 K.
- Vadas Jenő:* Erdőművelés tan. Ára 7 K.
- Vadas Jenő:* Az akáczia monografiája. Ára 6 K.
- Erdészeti Rendeleték Tára:** 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. 1908. (XXVIII.) évfolyam ára 1 K. 1909. (XXIX.) évfolyam ára 1 K. 1910—11. (XXX—XXXI.) évfolyam ára 2 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
- A nem említett évfolyamok elfogytak.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

- Bedő Albert dr.:* A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása. 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földművelésügyi ministerium.)
- Bedő Albert dr.:* Az erdőőr vagy Az erdészeti alapvonalai kérdésekben és feleletekben. Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.:* A vadászati ismeretek kézikönyve. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füzve 9 K., kötve 13 K.)
- Bund Károly:* Értekezések az erdőrendezés köréből. Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Cséti Ottó:* Általános földmérés tan. Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmezbányán.)
- Fekete Lajos:* Az erdők berendezése. Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Fekete Lajos:* Népszerű erdészeti növénytan. I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Maghazas növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Fekete Lajos:* Erdészeti talajtán. Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmezbányán.)
- Muzsnay Géza:* Erdőrendezésünk fejlesztéséről. Ára 5 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő. (Kapható szerzőnél Zsarnócza, Bars megye.)
- Petrácsk Adolf:* A magyar birodalom fontosabb fásnövényeinek mag- és terméshatározója. Ára 1 K 60 f. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmezbányán.)
- Stark Dezső:* A vadász-vizsla. Gyakorlati útmutató a vizslanevelés, tanítás, használat és gyógykezeléshez. III. kiadás. Ára 2 K. (Kapható a «Patria» irodalmi vállalatnál, Budapest, VIII. ker., Üllői-út 25 szám.)
- Szécsi Zsigmond:* Az erdőhasználat tan kézikönyve. Ára 16 K. (Kapható ugyanott.)
- Téglás Károly:* Erdővédelem tan. Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)
- Tomasovszky Imre:* Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeleték Tára» I.—XXIV. évfolyamaihoz. Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)
- Tuzson János dr.:* A bükkfa korhadása és konzerválása. Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-utca.)
- Vadas Jenő:* A selmezbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmezbányán.)
- Vadas Jenő:* Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése. Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Múzeum-körút 2 szám.)
- Erdészeti segéd táblák.** Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál.)
- Erdei rovatos napló.** Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)
- Termési táblák 1886.** Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezőse, Jolsva, Gömör-megye.)

MEZŐGAZDASÁGI SZEMLE

XXX-ik évfolyam.

Megalapították

Cserhádi Sándor és dr. Kossutány Tamás.

A mezőgazdaság és állattenyésztés minden ágával foglalkozó illusztrált havi folyóirat, a magyar agrárkultúra terjesztésére.

Szerkesztik

enesei DORNER BÉLA ifj. RÖSZLER KÁROLY
kir. gazd. intéző. kir. kísérletügyi adjunctus.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, Üllői-út 25. szám (Patria nyomda).

Előfizetési ár egy évre 12 korona.

Az Erdő előfizetőinek 8 korona.